

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

بررسی تاثیر کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت و هزینه‌های نمایندگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مرضیه خردپور^a، محسن محمد نوربخش لنگرودی^b

^a دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، مؤسسه آموزش عالی مهرآستان، آستانه اشرفیه، ایران.

^b استادیار گروه مدیریت مالی، مؤسسه آموزش عالی مهرآستان، آستانه اشرفیه، ایران.

نویسنده مسئول: مرضیه خردپور (kheradpoor@gmail.com)

چکیده: هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تاثیر کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت و هزینه‌های نمایندگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. این تحقیق یک تحقیق کاربردی از نوع توصیفی همبستگی است. جامعه آماری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند که نمونه آماری تحقیق شامل ۱۳۴ شرکت از بورس اوراق بهادار تهران در یک دوره ۷ ساله بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفت. فرضیه‌های پژوهش با استفاده از روش رگرسیون پانل دیتا و رگرسیون ترکیبی در نرم‌افزار ایویوز تجزیه و تحلیل گردید. تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها در این تحقیق با استفاده از روش تخمین EGLS در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که کیفیت کنترل داخلی تاثیر مثبت و معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت دارد. لذا با افزایش کیفیت کنترل داخلی، گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت افزایش می‌یابد. کیفیت کنترل داخلی تاثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی ندارد.

کلمات کلیدی: گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت، هزینه‌های نمایندگی، کیفیت کنترل داخلی.

۱. مقدمه

با وقوع رسوایی‌های مالی در هزاره جدید، اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به صورت‌های مالی از بین رفته و سهامداران و اعتباردهندگان را بر آن داشت که علاوه بر ابعاد مالی، به تعهدات واحدهای تجاری در زمینه مسئولیت اجتماعی و افشاء آن در بازار سرمایه بیشتر از پیش توجه نمایند. واژه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به پیدایش جنبشی اشاره دارد که به دنبال وارد کردن عوامل محیطی و اجتماعی در تصمیمات تجاری شرکت‌ها، استراتژی تجاری و حسابداری است و هدف از آن، تلاش در جهت ارتقای عملکرد اجتماعی و زیست‌محیطی در کنار ابعاد اقتصادی می‌باشد. به دیگر بیان، مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به مشارکت داوطلبانه شرکت‌ها فراسوی الزامات قانونی اطلاق می‌شود و یک روش برای کاهش شکاف بین شرکت و انتظارات ذینفعان آن در قالب گزارشگری و افشاء اطلاعات اضافی به شمار می‌رود. البته، شرکت‌ها در راستای پاسخگویی به تقاضای جدید واکنشهای مختلفی از خود نشان داده‌اند؛ به گونه‌ای که برخی از شرکت‌ها فرهنگ خود را تغییر داده و در نظر گرفتن مسئولیت اجتماعی را به عنوان هسته اصلی فعالیت‌های تجاریشان پذیرفته‌اند [1].

فعالیت‌ها و دستاوردهای مسئولیت اجتماعی باید در گزارش‌های مسئولیت اجتماعی گنجانده شود تا شهرت خوب و اعتماد بازار ایجاد شود. اطلاعات مسئولیت اجتماعی دارای ارزش‌های افزایشی در ارزیابی سودآوری و درآمدهای آتی شرکت توسط سرمایه‌گذاران است. از این رو، افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی، یک حامل مهم اطلاعات غیرمالی، توجه قابل توجهی را به خود جلب کرده است. «چارچوب یکپارچه سازی- کنترل داخلی»، تاکید کرد که اهداف گزارشگری که باید توسط کنترل داخلی به دست آید شامل گزارش‌های مالی و غیرمالی است و مجموعه‌ای از ویژگی‌ها مانند قابلیت اطمینان، به موقع بودن، و شفافیت مورد نیاز تنظیم‌کنندگان استاندارد را پوشش می‌دهد. کنترل داخلی با افزایش اعتبار گزارش‌های مالی، شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط به موقع، کارایی و مزایای عملیات شرکت را افزایش می‌دهد و صحت ارتباطات اطلاعات داخلی و خارجی را تضمین می‌کند. علاوه بر این، افزایش کنترل داخلی به بهبود سطح

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

حاکمیت شرکتی و تضمین مشروعیت و یکپارچگی افشای اطلاعات کمک می‌کند. بنابراین، کنترل داخلی مؤثر، تضمین اساسی برای کیفیت افشای اطلاعات است و ارتباط نزدیکی با منافع سرمایه‌گذاران دارد [2].

کنترل داخلی یک اتفاق یا وضعیت خاص نمی‌باشد بلکه به همه اقدامات پی در پی که به کلیه فعالیت‌های شرکت مربوط می‌شود اطلاق می‌شود و با تقویت آن می‌توان به شرکت کمک کرد تا به اهداف خود برسد و اطمینانی معقول نسبت به ارقام و اطلاعات شرکت ایجاد می‌کند و حسابرس بایستی اطلاعاتی کامل از این نقاط ضعف داشته باشد تا به موقع واکنش لازم را نشان دهد و با بررسی‌های دقیق ضعف‌های سیستم کنترل داخلی آنها را کشف کند. وجود کنترل داخلی با کیفیت و مؤثر نقش مهمی در اشتباهات عمد و غیرعمد مدیریت و خطرهای اخلاقی و همچنین ارائه گزارش‌های مالی به موقع و مطلوب و نحوه استفاده از منابع شرکت دارد [3].

از سوی دیگر، جنسن و مک‌لینگ (۱۹۷۶) به طور سیستماتیک رابطه اصلی-نماینده بین مدیریت و سهامداران را بررسی کردند. بر اساس ساختار غیرمتمرکز حقوق مالکیت، کنترل شرکت زیر نظر مدیر است که منافع سهامداران را قربانی منافع شخصی خود می‌کند. این اولین نوع مشکل نمایندگی است. بر اساس تئوری عدم تقارن اطلاعات، مدیریت داخلی مزیت‌های اطلاعاتی بیشتری نسبت به سرمایه‌گذاران خارجی ارائه می‌دهد. شایان ذکر است، مدیریت می‌تواند انتخاب خوش‌بینانه‌ای نماید و گزارش‌های مسئولیت اجتماعی مثبت را برای افزایش شفافیت اطلاعات افشا کند. این مسئله مدیریت را قادر می‌سازد تا اطلاعات منفی شرکت را افشا نکند و تصویری مثبت ایجاد کند. با توجه به مشکل نمایندگی، مدیران شرکت با خطرات اخلاقی و انتخاب نامطلوب روبرو هستند. زمانی که هزینه نمایندگی شرکت پایین باشد، منافع سهامداران و مدیران سازگارتر است. مدیر، پیشرفت بلندمدت شرکت را در نظر می‌گیرد و اطلاعات بیشتری را برای کمک به سرمایه‌گذاران برای درک توسعه آتی شرکت برای به حداقل رساندن محدودیت‌های تامین مالی افشا می‌کند. برعکس، زمانی که هزینه نمایندگی شرکت بالا باشد، عدم تقارن اطلاعاتی بین سهامداران و مدیر بیشتر است و مدیران تمایل بیشتری به پنهان کردن و کاهش افشای داوطلبانه اطلاعات یا دستکاری اطلاعات حسابداری دارند و در نتیجه به منافع سهامداران برای دستیابی به منافع شخصی آسیب می‌رسانند. هدف اساسی کنترل داخلی ارائه یک تضمین سیستمی منطقی و مؤثر برای رفتار اقتصادی شرکت است و کنترل داخلی با کیفیت بالا تا حدودی مشکل نمایندگی را کاهش می‌دهد و در نتیجه درجه عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران و سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد. علاوه بر این، کنترل داخلی می‌تواند با اصلاح مکانیسم تشویقی و نظارتی شرکت، عوارض نمایندگی را کاهش دهد. محیط کنترل داخلی بر مکانیسم‌گیری مدیریت تأثیر می‌گذارد و رفتار مدیریت را محدود می‌کند. علاوه بر این، کانال‌های اطلاعاتی و ارتباطی خوب و رویه‌های کنترل تأیید دقیق می‌تواند مانع از رفتار فرصت‌طلبانه مدیران اجرایی شود و در نتیجه هزینه نمایندگی شرکت را کاهش دهد [2]. با عنایت به مطالب مطرح شده، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این پرسش است که آیا کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت و هزینه‌های نمایندگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد؟ نتایج این پژوهش می‌تواند مورد استفاده سازمان بورس اوراق بهادار، تحلیل‌گران مالی و کارگزاران بورس، مدیران مالی شرکت‌ها، سازمان حسابرسی و پژوهشگران و دانشجویان رشته‌های حسابداری، مدیریت مالی و حسابرسی قرار گیرد. همچنین، سرمایه‌گذاران می‌توانند بر اساس نتایج این پژوهش، وضعیت فعلی بنگاه‌های اقتصادی را تفسیر کرده و وضعیت آتی آن را پیش‌بینی کنند و نسبت به اتخاذ تصمیم‌های مناسب اقدام نمایند. لذا با توجه به اهمیت موضوع، انجام پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت و هزینه‌های نمایندگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ضروری به نظر می‌رسد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در زمره مفاهیم اخلاق کسب و کار مطرح است و به نقشی که شرکت‌ها در حوزة اجتماعی برعهده دارند مربوط می‌شود. سازمان‌های سرآمد به عنوان سازمان‌هایی پاسخگو، برای شفافیت و پاسخگویی به ذینفعان خود در قبال عملکردشان، روشی بسیار اخلاقی در پیش می‌گیرند. این سازمان‌ها حساسیت و توجهی ویژه به پاسخگویی اجتماعی و حفظ ثبات زیست محیطی سازمان در حال و آینده دارند و این دیدگاه را ترویج می‌کنند. مسئولیت اجتماعی در ارزش‌های این سازمان‌ها بیان شده است. آنها از طریق مرادف با ذینفعان، انتظارات و مقررات محلی و جهانی را درک و رعایت کرده و

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

از آن فراتر می‌روند. از زمانیکه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به فعالیت اصلی کسب و کار تبدیل می‌شود، بعنوان بخش اصلی مدیریت به بخش بازاریابی، حسابداری یا سرمایه‌گذاری تسری می‌یابد. جهت افزایش گستره مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، مطالعه و بررسی عوامل مؤثر بر آن حائز اهمیت می‌باشد. مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها با رابطه میان شرکت‌ها و جامعه و به خصوص با تحمیل اثرات منفی و زیان آور فعالیت‌های شرکت‌ها بر افراد و جوامع در ارتباط است. مسئولیت‌پذیری اجتماعی، موجب بهبود رضایت سهامداران می‌شود و بر روی شهرت شرکت نیز اثر مثبتی دارد [4].

از طرفی، با توسعه و پیچیدگی روزافزون واحدهای اقتصادی، نیاز به استقرار سیستم کنترل داخلی اثربخش به‌عنوان جزئی لاینفک از سیستم مدیریت کارا مورد توجه جدی قرار گرفته است. عدم طراحی و اجرای مناسب آن موجب ایجاد ضعف‌های بااهمیت در سیستم کنترل داخلی می‌گردد و قابلیت اتکا به گزارشگری مالی را پایین می‌آورد. هدف طراحی و اجرای یک سیستم کنترل داخلی کارآمد و مؤثر و فاقد ضعف‌های بااهمیت، کسب اطمینان مناسب از دستیابی واحد تجاری به اهدافش می‌باشد [5]. (نادری و حاجیها، ۱۳۹۷: ۹۶). همچنین، پژوهش‌های قبلی در این زمینه نشان داده‌اند که افشاسازی کنترل داخلی و گزارش‌های حسابرسی، برای سهامداران می‌تواند اطلاعات زیادی را فراهم کنند و همچنین نشان داده‌اند که ضعف کنترل داخلی، منجر به کاهش کیفیت اقدام تعهدی و قرض بیشتر و هزینه‌های مالی می‌شود [6]. گزارش مسئولیت اجتماعی دارای تصاویر و اطلاعات متنی متعددی است که به عنوان مکمل ارزشمندی برای اطلاعات دیجیتال عمل می‌کند و می‌تواند اطلاعات افزایشی فراتر از اطلاعات دیجیتال را ارائه دهد. با این وجود، مدیریت در نحوه افشای آن احتیاط زیادی به خرج می‌دهد. افزایش کیفیت کنترل داخلی می‌تواند به طور موثری تناقضات بین سهامداران و نمایندگان را کاهش دهد، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش دهد و کیفیت افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی را افزایش دهد [2].

هوانگ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان تأثیر کیفیت کنترل داخلی بر محتوای اطلاعاتی گزارش‌های مسئولیت اجتماعی: شواهدی از چین به بررسی همبستگی بین کنترل داخلی و محتوای اطلاعاتی گزارش‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌های فهرست‌شده در سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۱۷ پرداختند. به طور کلی، کنترل داخلی با کیفیت بالا باعث افزایش گزارشگری مسئولیت اجتماعی و محتوای اطلاعاتی بالای گزارش‌های مسئولیت اجتماعی می‌شود. همچنین کیفیت کنترل داخلی سبب کاهش هزینه‌های نمایندگی شرکت می‌شود. برای شرکت‌های بزرگ مقیاس، شرکت‌های غیردولتی و شرکت‌هایی که توجه عمومی شدیدی دارند، کنترل داخلی مؤثر می‌تواند محتوای اطلاعاتی گزارش‌های مسئولیت اجتماعی را افزایش دهد [2]. کهلول و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان آیا گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت باعث بهبود عملکرد مالی می‌شود؟ نقش تعدیل‌کننده تنوع جنسیتی هیئت مدیره، رابطه بین گزارش مسئولیت اجتماعی شرکتی و عملکرد مالی و اثر تعدیل‌کننده تنوع جنسیتی هیئت مدیره بر این رابطه را مورد بررسی قرار دادند. با استفاده از مجموعه داده‌های تابلویی متشکل از نمونه‌ای از شرکت‌های فرانسوی فهرست شده، طی دوره ۲۰۰۸-۲۰۱۵، آنان رابطه معناداری بین مسئولیت اجتماعی شرکت و عملکرد مالی پیدا کردند. آنان همچنین دریافتند که گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت، عملکرد مالی شرکت را از طریق نقش تعدیل‌کننده مثبت تنوع جنسیتی در هیئت مدیره افزایش می‌دهد [7]. موریتی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان استحکام مدیریت و مشارکت مسئولیت اجتماعی شرکتی: نقش عدم اطمینان سیاست اقتصادی استدلال کردند که حاکمیت شرکتی مؤثر باعث کاهش استحکام مدیریتی و در نتیجه افزایش مشارکت مسئولیت اجتماعی شرکت می‌شود. نقش عدم اطمینان سیاست اقتصادی به عنوان یک متغیر تعدیل‌کننده در این رابطه مورد بررسی قرار می‌گیرد، به طوری که سطوح بالای عدم اطمینان سیاست اقتصادی تأثیر استحکام بر تعامل مسئولیت اجتماعی شرکت را افزایش می‌دهد. این استدلال‌ها با استفاده از پانل دیتا ۳۸۶ شرکت ایالات متحده از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۸ پشتیبانی می‌شوند که نشان دهنده ۳۰۸۸ سال-شرکت در صنایع مختلف است. یافته‌ها به تحقیقات در مورد استحکام مدیریت-مسئولیت اجتماعی شرکت در زمینه‌های محیطی خاص کمک می‌کند [8]. ولی و مسمودی (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی کنترل داخلی و مدیریت سود واقعی در فرانسه پرداختند. مطالعه آنان با هدف بررسی اینکه آیا کیفیت سیستم کنترل داخلی، کیفیت اطلاعات را با سطح مدیریت سود واقعی، که با تولید بیش از حد موجودی، کاهش هزینه‌های اختیاری و دستکاری فروش اندازه‌گیری شده است، بهبود می‌بخشد، برای سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۵ انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که شاخص کنترل داخلی با کیفیت تأثیر منفی بر مدیریت سود واقعی دارد و کنترل داخلی بهتر باعث می‌شود گزارشگری مالی برای سرمایه‌گذاران دارای اعتبار بیشتری باشد. علاوه بر این، نتایج نشان می‌دهد که محیط کنترل، ارزیابی ریسک، فعالیت‌های کنترل و نظارت از مولفه‌هایی هستند که به طور عمده بر مدیریت سود واقعی تأثیر می‌گذارند [9].

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

جالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

شمس الدینی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان ارائه مدلی به منظور توسعه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، به شناسایی عوامل موثر بر مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و ارائه یک مدل ساختاری/ تفسیری برای کمک به توسعه آن پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که مدل اجرای مسئولیت اجتماعی دارای ۷ سطح می‌باشد و عوامل فشار ذینفعان، مالکیت شرکت و اندازه شرکت جز موثرترین عوامل مسئولیت اجتماعی شرکت و زیربنایی اجرای آن می‌باشند. همچنین، عوامل افزایش اعتماد عمومی، بهبود عملکرد مالی، کارایی سرمایه‌گذاری و کاهش ریسک قیمت سهام ماهیت اثرپذیری دارند [10]. محمدی و کریمی دلداری (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص‌های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه آماری این پژوهش به روش حذف سیستماتیک از میان تمام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۸ می‌باشد. نتایج نشان داد که ضریب متغیر نرخ تورم برابر ۰،۳۹- و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰،۲۳ که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ تورم بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و منفی دارد. همچنین نتایج نشان داد که ضریب متغیر نرخ بهره برابر ۰،۲۵ و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰،۱۴ که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ بهره بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبت دارد. همچنین نتایج نشان داد که ضریب متغیر نرخ ارز برابر ۰،۱۹۰ و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰،۰۰۰ که کمتر از پنج درصد است، معنی دار می‌باشد که نشان می‌دهد نرخ ارز بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری و مثبتی دارد. به علاوه نتایج نشان داد که ضریب متغیر مسئولیت اجتماعی برابر ۰،۲۵۷- و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰،۲۰۵ که بیشتر از پنج درصد است، معنی دار نمی‌باشد که نشان می‌دهد شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت بر همزمانی قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد [11]. نقش‌بندی و قلیچی‌مقدم (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی نقش تعدیل‌کنندگی شهرت حسابرسان بر رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و انتخاب حسابرسان در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پرداختند. با استفاده از روش حذف سیستماتیک در مجموع ۱۶۸ شرکت طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شدند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و انتخاب حسابرسان رابطه معناداری وجود دارد. شهرت حسابرسان بر رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و انتخاب حسابرسان تأثیر معناداری دارد [12]. فرجی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی تحت عنوان مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش شرکت: نقش تعدیلگر مدیریت سود، به بررسی تأثیر مدیریت سود بر رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش شرکت پرداختند. بدین منظور نمونه‌ای شامل ۱۵۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ برای آزمون فرضیه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. یافته‌های پژوهش بر اساس تحلیل رگرسیونی نشان داد فعالیت‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی ارزش بازار سهام شرکت را افزایش می‌دهد. اما مدیریت سود نمی‌تواند رابطه مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش بازار سهام شرکت را تحت تأثیر قرار دهد. به نظر می‌رسد با توجه به نو بودن موضوع مسئولیت‌پذیری اجتماعی در ایران، هم در بعد انجام فعالیت هم در بعد افشا، از یک طرف مدیران به اثر پوششی افشای فعالیت‌های اجتماعی بر سوءاستفاده از اختیاراتشان واقف نیستند و از طرف دیگر، به دلیل نقص در کارایی بازار سرمایه در ایران، سرمایه‌گذاران به کیفیت مخدوش شده مسئولیت‌پذیری اجتماعی پی نخواهند برد [13].

۳. فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

- ۱- کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت دارد.
- ۲- کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی دارد.

۴. روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تأکید بر روابط همبستگی است، زیرا از یک طرف وضع موجود را بررسی می‌کند و از طرف دیگر، رابطه بین متغیرهای مختلف را با استفاده از تحلیل رگرسیون، تعیین می‌نماید. علاوه بر این، در حوزه مطالعات پس رویدادی (استفاده از

اطلاعات گذشته) قرار می‌گیرد و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سایر اطلاعات واقعی است که با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم خواهد بود. جامعه آماری پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در قلمرو زمانی بین سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۰ می‌باشد.

روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت حذف سیستماتیک (هدفمند) می‌باشد. یعنی ابتدا لیستی از کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تهیه می‌شود و سپس شرکت‌هایی که شرایط نمونه مورد نظر در پژوهش حاضر را نداشته باشند حذف می‌شوند و بقیه شرکت‌ها با در نظر گرفتن ویژگی‌های زیر به عنوان نمونه انتخاب می‌شوند:

- ۱- بانک‌ها، مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ‌ها) نباشد.
- ۲- سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه هر سال باشد.
- ۳- شرکت‌ها در طول دوره پژوهش تغییر سال مالی نداده باشند.
- ۴- شرکت‌ها قبل از سال ۹۴ در بورس پذیرفته شده باشند.
- ۵- وقفه معاملاتی بیش از سه ماه نداشته باشند.

در نهایت با توجه به معیارهای فوق تعداد ۱۳۴ شرکت به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شد.

گردآوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز موجود در صورت‌های مالی شرکت‌های اصلی، یادداشت‌های توضیحی و گزارش‌های هیئت مدیره نیز از طریق سامانه الکترونیک کدال (www.codal.ir) و نرم افزار ره آورد نوین انجام شده که تجزیه و تحلیل این داده‌ها و اطلاعات نیز با استفاده از نرم افزارهای Excel و Eviews10 انجام گرفته است.

در پژوهش حاضر به منظور آزمون فرضیه‌ها از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود:

(۱)

$$CSR_{it} = \beta_0 + \beta_1 ICQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 AGE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \epsilon_{it}$$

(۲)

$$ACOST_{it} = \beta_0 + \beta_1 ICQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 AGE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \epsilon_{it}$$

که:

CSR_{it} : گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت i در سال t

$ACOST_{it}$: هزینه‌های نمایندگی شرکت i در سال t

ICQ_{it} : کیفیت کنترل داخلی شرکت i در سال t

$SIZE_{it}$: اندازه شرکت i در سال t

AGE_{it} : سن شرکت i در سال t

LEV_{it} : اهرم مالی شرکت i در سال t

ROA_{it} : بازده دارایی‌های شرکت i در سال t

$GROWTH_{it}$: رشد شرکت i در سال t

متغیرهای وابسته

گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت: متغیر وابسته این پژوهش، گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها می‌باشد. روش تحقیقی که به طور رایج برای اندازه‌گیری آن مورد استفاده قرار می‌گیرد، تحلیل محتوا است. در تحلیل محتوا، محقق باید از ابزار چک‌لیست کدگذاری شده در جهت ارزیابی سطح افشای

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰

MCII-conf.ir

اطلاعات مسئولیت اجتماعی استفاده نماید. این ابزار به منظور به رمز درآوردن اطلاعات کیفی موجود در گزارش‌های سالانه طراحی می‌شود. روش کدگذاری عبارت است از خواندن گزارش‌های سالانه و مشخص کردن هر گونه اطلاعات مرتبط به مسائل زیست‌محیطی و اجتماعی و طبقه‌بندی آنها به بخش و زیربخش مناسب. معیارهای مورد استفاده برای سنجش سطح افشاء مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در این پژوهش، از تلفیق رهنمودهای بین‌المللی و منطقه گزارشگری مسئولیت اجتماعی در سطح جهانی و منطقه‌ای به ویژه رهنمود سازمان گزارشگری جهانی^۱ و استاندارد ۲۶۰۰۰ سازمان بین‌المللی استاندارد^۲ اقتباس شده است. از این رو، چک‌لیستی شامل ۱۷ مؤلفه و ۶۰ نوع اطلاعات زیست‌محیطی و اجتماعی تهیه شد که انتظار می‌رود به صورت اجباری یا داوطلبانه در گزارش‌های مالی سالانه شرکت‌های ایرانی افشاء شود. این چک‌لیست سه بعد اجتماعی، محیطی و اقتصادی مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را در نظر می‌گیرد و به شرح جدول (۱) می‌باشد [1].

جدول (۱): چک‌لیست افشای اطلاعات مرتبط با مسئولیت اجتماعی

کد	شرح / عنوان	ابعاد / مؤلفه‌ها
EC SO EN		۱- بعد اقتصادی ۲- بعد اجتماعی ۳- بعد محیطی
EC1 EC2 EC3 EC4 EC5		۱-۱- عملکرد اقتصادی ۲-۱- حضور در بازار و منطقه ۳-۱- اثرات اقتصادی غیر مستقیم ۴-۱- سرمایه‌گذارپهای مسئولانه ۵-۱- مالیات
SO1 SO2 SO3 SO4 SO5 SO6 SO7		۱-۲- کار و کارکنان / اشتغال و رویه‌های کار ۲-۲- حقوق بشر ۳-۲- زنجیره تأمین، مشتریان و مصرف‌کنندگان محصولات / خدمات ۴-۲- مشارکت و توسعه جامعه ۵-۲- اخلاق کسب‌وکار / رویه‌های عملیاتی منصفانه ۶-۲- فساد، رشوه‌خواری و پولشویی ۷-۲- رعایت و تبعیت از قوانین و مقررات مرتبط بعد اجتماعی
EN1 EN2 EN3 EN4 EN5		۱-۳- مواد اولیه و انرژی ۲-۳- تنوع گونه‌های زیستی و منابع طبیعی ۳-۳- انتشارات گازها، فاضلاب‌ها و ضایعات ۴-۳- محصولات و خدمات و اثرات زیست‌محیطی آن ۵-۳- رعایت قوانین و مقررات مربوط زیست‌محیطی

منبع: حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۹)

¹ - Global Reporting Initiative

² - ISO 26000

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

رویه امتیازدهی برای سنجش سطح مسئولیت اجتماعی شرکتها بر اساس روش ارنست و ارنست^۱ (۱۹۷۸) و ابوت و مانسن (۱۹۷۹) است که اگر یک قلم از افشاء مسئولیت اجتماعی شرکتها انجام شده باشد، امتیاز یک و اگر افشاء نشده باشد امتیاز صفر داده می‌شود؛ بنابراین تعداد اقلام افشاء شده به کل اقلام قابل افشاء در گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکتها بر اساس داده‌های مندرج در گزارش‌های سالانه شرکتها، بیانگر امتیاز مسئولیت اجتماعی شرکتها است [1].
تعداد کل اقلام قابل افشاء / تعداد کل اقلام افشاء شده = امتیاز مسئولیت اجتماعی

هزینه‌های نمایندگی: در این پژوهش معیار معرفی هزینه نمایندگی، جریان نقدی آزاد است. در این پژوهش به پیروی از یوتامی و ایناگا^۲ (۲۰۱۱) جریان نقدی آزاد به صورت زیر تعریف می‌شود:

(۳)

تغییرات در سرمایه در گردش خالص - تغییرات در دارایی‌های ثابت - سود خالص
کل دارایی = جریان نقدی آزاد

که در آن سرمایه در گردش خالص به صورت زیر تعریف می‌شود:

(۴)

بدهی‌های جاری - دارایی‌های جاری = سرمایه در گردش خالص

برای محاسبه تغییرات سرمایه در گردش خالص، ابتدا سرمایه در گردش خالص هر سال و سپس تفاوت آن با سرمایه در گردش خالص سال قبل محاسبه می‌شود [14].

متغیر مستقل

کیفیت کنترل داخلی: مطابق با پژوهش حاجیها و محمدحسین نژاد (۱۳۹۴) و فغانی و پهلوان (۱۳۹۷) جهت بررسی کیفیت کنترل داخلی از گزارش حسابرسی مستقل استفاده می‌شود. از آنجایی که نقاط ضعف سیستم کنترل داخلی در صورتی که با اهمیت باشد در گزارش حسابرسی تحت یکی از بندهای شرط لحاظ می‌شود و سایر نقاط ضعف طی نامه مدیریت ارائه می‌شود، لذا در پژوهش حاضر، در صورتی که در گزارش حسابرسی مستقل سیستم کنترل داخلی دارای ضعف با اهمیت نباشد، حاکی از کیفیت کنترل داخلی بوده و مقدار آن یک در نظر گرفته می‌شود. همچنین در صورتی که در گزارش حسابرسی مستقل به ضعف سیستم کنترل داخلی تصریح شده باشد، مقدار این متغیر صفر در نظر گرفته می‌شود.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت: بر حسب لگاریتم طبیعی کل فروش شرکت محاسبه می‌شود.

سن شرکت: برای محاسبه سن شرکت، از لگاریتم طبیعی تفاضل سال مالی مورد بررسی و سال تاسیس شرکت استفاده می‌شود.

اهرم مالی: با استفاده از نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

بازده دارایی‌ها: با استفاده از نسبت سود خالص به جمع دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

رشد شرکت: از تفاضل فروش سال جاری و فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل محاسبه می‌شود.

¹ - Ernst and Ernst

² - Utami and Inanga

۴. یافته‌های تحقیق

قبل از این که به آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شود، متغیرهای پژوهش به صورت خلاصه در جدول شماره (۲) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
CSR	۰,۳۴۷	۰,۳۵۲	۰,۶۴۷	۰,۱۱۷	۰,۱۰۰	۰,۳۴۲	۲,۸۶۸
ACOST	-۰,۲۹۵	-۰,۲۸۵	۰,۵۴۳	-۰,۹۶۸	۰,۱۹۷	-۰,۰۴۵	۳,۹۹۴
ICQ	۰,۶۸۱	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۴۶۶	-۰,۷۷۷	۱,۶۰۵
SIZE	۱۴,۶۴۰	۱۴,۵۴۵	۲۱,۰۹۹	۸,۵۰۴	۱,۷۲۹	۰,۳۱۹	۴,۲۰۹
AGE	۳,۰۷۱	۳,۰۴۴	۴,۰۰۷	۲,۱۹۷	۰,۳۳۷	۰,۵۲۸	۳,۱۸۱
LEV	۰,۵۳۵۷	۰,۵۳۵۵	۱,۸۲۴	۰,۰۳۱	۰,۲۰۵	۰,۳۱۶	۴,۵۱۷
ROA	۰,۱۴۷	۰,۱۲۲	۰,۶۷۳	-۰,۵۸۱	۰,۱۶۰	۰,۴۱۶	۳,۶۴۷
GROWTH	۰,۴۱۹	۰,۳۱۷	۱۸,۱۶۹	-۰,۹۰۹	۰,۸۵۷	۱۱,۱۶۲	۲۰۷,۲۸۳
مشاهدات	۹۳۸	۹۳۸	۹۳۸	۹۳۸	۹۳۸	۹۳۸	۹۳۸

جدول (۲) دربردارنده اصلی‌ترین شاخص‌های مرکزی و پراکندگی است. میانگین که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع بوده و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌هاست، برای متغیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت برابر ۰/۳۴۷ است. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی می‌باشد که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. و نشان می‌دهد که نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند که میانه متغیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت برابر ۰/۳۵۲ است. شاخص‌های پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. انحراف معیار یکی از مهم‌ترین شاخص‌های پراکندگی است که برای متغیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت برابر ۰/۱۰۰ می‌باشد. میزان عدم تقارن منحنی فراوانی را چولگی می‌نامند. اگر ضریب چولگی صفر باشد، جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه این ضریب مثبت باشد، چولگی به راست و اگر ضریب منفی باشد چولگی به چپ دارد. مقدار ضریب چولگی برای متغیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت مثبت می‌باشد که نشان می‌دهد چولگی به سمت راست می‌باشد. شاخص پراکندگی میزان کشیدگی منحنی فراوانی نسبت به منحنی نرمال استاندارد را برجستگی یا کشیدگی می‌نامند. اگر کشیدگی حدود صفر باشد، یعنی منحنی فراوانی از لحاظ کشیدگی وضع متعادل و نرمالی دارد، اگر این مقدار مثبت باشد منحنی برجسته و اگر منفی باشد منحنی پهن می‌باشد. در این پژوهش برای تمام متغیرها کشیدگی مثبت می‌باشد. در ادامه نتایج حاصل از برآورد مدل ارائه می‌شود.

جدول (۳) نتایج حاصل از برآورد مدل را با استفاده از نرم‌افزار Eviews10 و تخمین حداقل مربعات تعمیم یافته (EGLS) را نشان می‌دهد.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

جدول (۳): نتایج تخمین مدل اول

$$CSR_{it} = \beta_0 + \beta_1 ICQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 AGE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob
ICQ	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱	۲,۲۵۸	۰,۰۲۴
SIZE	۰,۰۰۰۱	۰,۰۰۲	۰,۰۵۲	۰,۹۵۸
AGE	۰,۰۳۴	۰,۰۱۷	۱,۹۸۰	۰,۰۴۸
LEV	-۰,۰۰۸	۰,۰۰۷	-۱,۰۶۷	۰,۲۸۵
ROA	۰,۰۰۵	۰,۰۱۲	۰,۴۳۶	۰,۶۶۲
GROWTH	-۰,۰۰۰۵	۰,۰۰۱	-۰,۴۶۸	۰,۶۳۹
عرض از مبدأ (C)	۰,۲۴۵	۰,۰۲۶	۹,۱۱۲	۰,۰۰۰
ضریب تعیین = ۰,۷۲۷		ضریب تعیین تعدیل شده = ۰,۶۸۰		
آماره دوربین واتسون = ۱,۶۹۳		آماره آزمون F = ۱۵,۳۳۹		احتمال آزمون F = ۰,۰۰۰

بر اساس نتایج تحلیل مدل تحقیق در جدول (۳) احتمال آزمون F برابر با ۰,۰۰۰ و کوچکتر از ۰,۰۵ می باشد لذا این مدل با احتمال ۹۵ درصد معنادار بوده و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر است با ۰,۶۸۰ لذا می توان عنوان نمود که ۶۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی مدل تبیین می گردد. همچنین آماره دوربین- واتسون این مدل برابر با ۱,۶۹۳ است و این مقدار بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، می توان گفت که در مدل خودهمبستگی وجود ندارد و این امر برقراری یکی از فروض رگرسیونی است.

فرضیه اول: نتایج مندرج در جدول (۳) نشان می دهد، P-value محاسبه شده برای متغیر مستقل کیفیت کنترل داخلی (۰,۰۲۴)، کوچکتر از ۰/۰۵ و ضریب برآورد شده آن متغیر (۰,۰۰۳) مثبت است. در نتیجه می توان اظهار داشت که کیفیت کنترل داخلی تأثیر مثبت و معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی دارد. بر این اساس، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ مبنی بر اینکه کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت دارد، پذیرفته می شود.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

جدول (۴) نتایج حاصل از برآورد مدل را با استفاده از نرم‌افزار Eviews10 و تخمین حداقل مربعات تعمیم یافته (EGLS) را نشان می‌دهد.
جدول (۴): نتایج تخمین مدل دوم

$$ACOST_{it} = \beta_0 + \beta_1 ICQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 AGE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 GROWTH_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob
ICQ	-۰,۰۰۱	۰,۰۰۲	-۰,۷۶۶	۰,۴۴۳
SIZE	-۰,۰۰۶	۰,۰۰۱	۳,۵۸۴	۰,۰۰۰
AGE	-۰,۰۴۲	۰,۰۱۱	-۳,۶۶۱	۰,۰۰۰
LEV	۰,۹۶۸	۰,۰۰۷	۱۳۰,۴۷۶	۰,۰۰۰
ROA	۰,۹۸۲	۰,۰۰۷	۱۲۴,۲۷۹	۰,۰۰۰
GROWTH	-۰,۰۰۰۸	۰,۰۰۰۶	-۱,۱۸۵	۰,۲۳۶
عرض از مبدأ (C)	-۰,۹۲۳	۰,۰۲۱	-۴۲,۰۸۴	۰,۰۰۰
ضریب تعیین = ۰,۷۹۰		ضریب تعیین تعدیل شده = ۰,۷۸۸		
آماره دوربین واتسون = ۱,۶۶۷		آماره آزمون F = ۲۰,۸۰۵		احتمال آزمون F = ۰,۰۰۰

بر اساس نتایج تحلیل مدل تحقیق در جدول (۴) احتمال آزمون F برابر با ۰,۰۰۰ و کوچکتر از ۰,۰۵ می‌باشد لذا این مدل با احتمال ۹۵ درصد معنادار بوده و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل برابر است با ۰,۷۸۸ لذا می‌توان عنوان نمود که ۷۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی مدل تبیین می‌گردد. همچنین آماره دوربین- واتسون این مدل برابر با ۱,۶۶۷ است و این مقدار بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، می‌توان گفت که در مدل خودهمبستگی وجود ندارد و این امر برقراری یکی از فروض رگرسیونی است.

فرضیه دوم: نتایج مندرج در جدول (۴) نشان می‌دهد، P-value محاسبه شده برای متغیر مستقل کیفیت کنترل داخلی (۰,۴۴۳)، بزرگتر از ۰/۰۵ و ضریب برآورد شده آن متغیر (-۰,۰۰۱) منفی است. در نتیجه می‌توان اظهار داشت که کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی ندارد. بر این اساس، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ مبنی بر اینکه کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی دارد، رد می‌شود.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

۵. بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق به بررسی تاثیر کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت و هزینه‌های نمایندگی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شد. نتایج نشان داد که معناداری محاسبه شده برای متغیر مستقل کیفیت کنترل داخلی، کوچکتر از ۰/۰۵ و ضریب برآورد شده آن متغیر مثبت است. در نتیجه می‌توان اظهار داشت که کیفیت کنترل داخلی تأثیر مثبت و معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی دارد. بر این اساس، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ مبنی بر اینکه کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت دارد، پذیرفته می‌شود. لذا با افزایش کیفیت کنترل داخلی، گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت افزایش می‌یابد. این نتیجه مطابق با نتیجه تحقیق هوانگ و همکاران (۲۰۲۲) است.

طبق مبانی نظری پژوهش، افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی، یک حامل مهم اطلاعات غیرمالی، توجه قابل توجهی را به خود جلب کرده است. «چارچوب یکپارچه سازی- کنترل داخلی»، تأکید کرد که اهداف گزارشگری که باید توسط کنترل داخلی به دست آید شامل گزارش های مالی و غیرمالی است و مجموعه‌ای از ویژگی‌ها مانند قابلیت اطمینان، به موقع بودن، و شفافیت مورد نیاز تنظیم‌کنندگان استاندارد را پوشش می‌دهد. کنترل داخلی با افزایش اعتبار گزارش‌های مالی، شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط به موقع، کارایی و مزایای عملیات شرکت را افزایش می‌دهد و صحت ارتباطات اطلاعات داخلی و خارجی را تضمین می‌کند. علاوه بر این، افزایش کنترل داخلی به بهبود سطح حاکمیت شرکتی و تضمین مشروعیت و یکپارچگی افشای اطلاعات کمک می‌کند. بنابراین، کنترل داخلی مؤثر، تضمین اساسی برای کیفیت افشای اطلاعات است و ارتباط نزدیکی با منافع سرمایه گذاران دارد. هوانگ و همکاران (۲۰۲۲) نیز استدلال کردند کنترل داخلی با کیفیت بالا باعث افزایش گزارشگری مسئولیت اجتماعی و محتوای اطلاعاتی بالای گزارش های مسئولیت اجتماعی می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که معناداری محاسبه شده برای متغیر مستقل کیفیت کنترل داخلی، بزرگتر از ۰/۰۵ و ضریب برآورد شده آن متغیر منفی است. در نتیجه می‌توان اظهار داشت که کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی ندارد. بر این اساس، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ مبنی بر اینکه کیفیت کنترل داخلی تأثیر معناداری بر هزینه‌های نمایندگی دارد، رد می‌شود. این نتیجه برخلاف با نتیجه تحقیق هوانگ و همکاران (۲۰۲۲) است.

با توجه به نتیجه فرضیه اول، یک پیشنهاد کاربردی در زمینه تاثیر مثبت کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی برای اداره کنندگان شرکت ها، این است که شرکت ها باید سیستم‌های کنترل داخلی خود را بهبود داده و از روش های بهتر و کارآمدتری برای مدیریت فرآیندهای خود استفاده کنند. با بهبود کیفیت کنترل داخلی، شرکت ها قادر خواهند بود تا به طور مؤثرتری از داده های داخلی خود استفاده کنند و به روش های بهتری برای تعامل با سایر سازمان ها و جامعه عمومی پیش بروند. علاوه بر این، شرکت ها باید بهبود فرآیندهای گزارشگری مسئولیت اجتماعی خود را نیز در نظر بگیرند. با استفاده از گزارشگری مسئولیت اجتماعی، شرکت‌ها می‌توانند به جامعه عمومی نشان دهند که به مسائل اجتماعی و زیست محیطی توجه می‌کنند و در راستای حفظ محیط زیست، حقوق کارگران و سایر مسائل اجتماعی فعالیت می‌کنند. بهبود کیفیت کنترل داخلی و گزارشگری مسئولیت اجتماعی به شرکت ها کمک می‌کند تا اعتماد جامعه عمومی را به دست آورند و در نتیجه، باعث افزایش سودآوری شرکت ها خواهد شد.

با توجه به عدم پذیرش فرضیه دوم پژوهش و عدم تایید تاثیر کیفیت کنترل داخلی بر هزینه‌های نمایندگی پیشنهاد می‌شود در بررسی هزینه‌های نمایندگی و راهکارهای کاهش هزینه‌های نمایندگی، موضوع فوق مورد عنایت قرار گیرد و متغیرهای دیگر مورد توجه بیشتری قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود نتایج این تحقیق به تفکیک در صنایع مختلف بررسی شود و حتی صنایع باهم مقایسه شوند. پیشنهاد می‌شود تاثیر کیفیت کنترل داخلی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت با توجه به نقش تعدیل گر پیچیدگی‌های سازمانی مورد بررسی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود تاثیر کیفیت گزارشگری مالی بر گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت با توجه به نقش تعدیل گر هزینه‌های نمایندگی مورد بررسی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود مشابه موضوع این تحقیق در شرکت‌های غیر بورسی و کسب و کارهای کوچک و متوسط انجام گیرد.

۶. منابع

- ۱- حساس یگانه، یحیی، سهرابی، حسینعلی، غواصی کناری، محمد. (۱۳۹۹). ارتباط گزارشگری مسئولیت اجتماعی با ارزش شرکت. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۲(۴۵)، ۲۰-۱.
- 2- Huang, P., Jiao, Y. and Li, S. (2022). Impact of internal control quality on the information content of social responsibility reports: A study based on text similarity—Evidence from China. *International Journal of Accounting Information Systems*, 45, 1-20.
- ۳- مهرآور، مهدی؛ بایگان، نگار، ایزدبخش، مصطفی و کارگر، حامد. بررسی ارتباط بین محتوای اطلاعاتی سود و ضعف کنترل داخلی با تاکید بر اثر بخشی کیفیت گزارشگری مالی. فصلنامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، ۲(۸)، ۲۶-۴۰.
- ۴- فغانی ماکرانی، خسرو؛ حیدری‌رستمی، کرامت‌اله و امین، وحید. (۱۳۹۵). بررسی رابطه میان مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ریسک کاهش قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری، ۱۹(۵)، ۲۶۹-۲۸۳.
- ۵- نادری، مریم و حاجیها، زهره. (۱۳۹۷). بررسی ارتباط بین کیفیت حسابداری با ضعف‌های بااهمیت کنترل داخلی. فصلنامه حسابداری مالی، ۱۰(۳۷)، ۹۵-۱۱۸.
- 6- Bentley-Goode, K.A., Newton, N.J. and Thompson, A.M. (2017). Business Strategy, Internal Control over Financial Reporting, and Audit Reporting Quality. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*, 36(4), 49-69.
- 7- Kahloul, I., Sbaji, H and Grira, J. (2022). Does Corporate Social Responsibility Reporting Improve Financial Performance? The Moderating Role of Board Diversity and Gender Composition. *Quarterly Review of Economics and Finance*, doi:https://doi.org/10.1016/j.qref.2022.03.001
- 8- Muriithi, S.G., Walters, B.A. and McCumber, W.R. (2021). Managerial entrenchment and corporate social responsibility engagement: the role of economic policy uncertainty. *Journal of Management and Governance*. https://doi.org/10.1007/s10997-021-09569-7
- 9- Wali, S. and Masmoudi, S.M. (2020). Internal control and real earnings management in the French context. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 18 No. 2, 2020 pp. 363-387.
- ۱۰- شمس‌الدینی، کاظم؛ نعمتی، میثم و عسکری شاهم‌آباد، مهدی. (۱۴۰۱). ارائه مدلی به‌منظور توسعه مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها. نشریه علمی حسابداری و منافع اجتماعی، ۱۲(۱)، ۱۱۵-۱۵۶.
- ۱۱- محمدی، محمد و کریمی‌دلدار، بهنام. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی و شاخص‌های افشاگری مسئولیت اجتماعی بر همزمانی قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۵(۶۰)، ۷۵-۹۸.
- ۱۲- نقش‌بندی، نادر و قلیچی‌مقدم، هدا. (۱۳۹۹). بررسی نقش تعدیل‌کنندگی شهرت حسابرس بر رابطه بین مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت و انتخاب حسابرس در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. فصلنامه پژوهش‌های معاصر در علوم مدیریت و حسابداری، ۲(۶)، ۱-۲۴.
- ۱۳- فرجی، امید؛ جنتی‌دریاکناری، فاطمه؛ منصوری، کفسان و یونس‌مطیع، فاطمه. (۱۳۹۹). مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش شرکت: نقش تعدیلگر مدیریت سود. مدیریت سرمایه اجتماعی، ۷(۱)، ۲۵-۵۸.
- 14- Meryana, M and Setiany, E. (2021). The Effect of Investment, Free Cash Flow, Earnings Management, and Interest Coverage Ratio on Financial Distress. *The Journal Of Investment Management*, 2(1), 67-73.